

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

Навчально-науковий інститут мистецтв

Кафедра образотворчого і декоративно-прикладного мистецтва та
реставрації

“

Попенюк Ю.А.

ІКОНОПИС

Програма та методичні рекомендації

для здобувачів ОС «Магістр»

спеціальності 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво,
реставрація»

Івано-Франківськ – 2023 р.

УДК 1234

Друкується за ухвалою Вченої ради Навчально-наукового інституту мистецтв Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника від 2023 р., протокол № .

Рецензенти:

Кузенко П.Я., кандидат мистецтвознавства, доцент, завідувач кафедри образотворчого і декоративно-прикладного мистецтва та реставрації Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.

Чмелик І.В., кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри дизайну і теорії мистецтва Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.

Попенюк Ю.А. Іконопис : програма та методичні рекомендації для здобувачів ОС «Магістр» спеціальності «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація» Івано-Франківськ : Голіней О.В., 2023.
- 27 с.

© Попенюк Ю.А., 2023

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.....	4
1.Програма навчальної дисципліни.....	6
2.Методичні рекомендації до проведення аудиторних занять та самостійної роботи магістрантів.....	10
2.1 Змістовий модуль 1. Багатофігурні іконографічні сюжети.....	10
2.2 Змістовий модуль 2. Сучасне сакральне мистецтво в Україні.....	14
2.3 Змістовий модуль 3. Іконостас в українському сакральному мистецтві.....	17
3. Програмові вимоги до екзамену.....	19
4. Термінологічний словник.....	21
Список використаної та рекомендованої літератури.....	23

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Іконопис - галузь сакрального мистецтва, яка пов'язана із виготовленням ікони, історія розвитку якої охоплює майже два тисячоліття. Іконопис поєднує технологію ікономалярства, іконографію, іконологію, стилістичні особливості творів, історію ікони та ін..

Навчальна дисципліна «Іконопис» спрямована на професійне опанування та поглиблене вивчення студентами практичних та теоретичних знань з основ іконопису, ознайомлення студентів з основними етапами історії іконопису від його виникнення до сучасного стану, а також спрямована на практичне оволодіння техніками та технологією ікономалярства, створення творів сакрального мистецтва, від підготовки основи до закріплення фіксуючого шару.

Навчальна дисципліна «Іконопис» є вибірковою для здобувачів другого (магістерського) рівня освіти спеціальності 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація» освітньої програми «Образотворче мистецтво».

Навчальна дисципліна «Іконопис» викладається магістрантам протягом трьох семестрів : на першому і на другому курсах. Обсяг дисципліни: 18 кредитів ЄКТС, 540 год. Програма навчальної дисципліни складається з лекційних, в основному з практичних занять, а також самостійної роботи студентів.

Метою вивчення навчальної дисципліни «Іконопис» є отримання студентами теоретичних і практичних навичок у створенні творів сакрального мистецтва, зокрема іконопису, підготовки фахівця з високим рівнем іконописної майстерності, творчого мислення та креативності.

Основними цілями вивчення дисципліни є:

- вивчити особливості техніки та технології темперного, акрилового та олійного малярства, які використовуються іконописі;

- засвоїти особливості технічного виконання і властивості різних іконописних матеріалів;

- навчити студентів орієнтуватися в царині сакрального мистецтва, користуватися виражальними засобами та стилістичною мовою іконопису, втілювати набуті навички у творчих іконописних роботах та іншій мистецькій діяльності.

Програмні компетентності.

Загальні компетентності.

1. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
2. Вміння виявляти, ставити та розв'язувати проблеми.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності.

1. Здатність переосмислювати базові знання, демонструвати розвинену творчу уяву, використовувати власну образно-асоціативну мову при створенні художнього образу.

2. Здатність трактувати формотворчі мистецькі засоби як відображення історичних, соціокультурних, економічних і технологічних етапів розвитку суспільства.

3. Здатність створювати затребуваний на художньому ринку суспільно значущий продукт образотворчого мистецтва.

Програмні результати навчання.

1. Інтерпретувати та застосовувати семантичні, іконологічні, іконографічні, формально-образні і формально-стилістичні чинники образотворення.

2. Володіти інноваційними методами та технологіями роботи у відповідних матеріалах (за спеціалізаціями).

3. Представляти формотворчі мистецькі засоби як відображення історичних, соціокультурних, економічних і технологічних етапів розвитку суспільства.

4. Здатність розробляти та керувати проектами.

5. Визначати мету, завдання та етапи мистецької, реставраційної, дослідницької та освітньої діяльності, сприяти оптимальним соціально-психологічним умовам для якісного виконання роботи.

6. Володіти базовими методиками захисту інтелектуальної власності; застосовувати правила оформлення прав інтелектуальної власності.

Навчальна дисципліна «Іконопис» пов'язана з іншими фаховими навчальними дисциплінами, які викладаються в інституті, зокрема «Рисунок», «Живопис», «Техніка і технологія реставрації станкового живопису».

Семестровий (підсумковий) контроль з дисципліни «Іконопис» проводиться у формі екзамену. Екзамен передбачений в кінці кожного семестру. Навчання оцінюється за 100 - бальною шкалою.

1. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1.1 Структура навчальної дисципліни

I курс I семестр

Тематика курсу			
Тема	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота
Змістовий модуль 1.			
Багатофігурні іконографічні сюжети.			
Тема 1. Особливості іконографії храмових ікон в контексті українського малярства.	2	0	30
Тема 2. Іконографія іконописних сюжетів : «Страсті Христові», «Страшний суд».	2	0	30

Тема 3. Копія української ікони із складною багатосюжетною композицією : «Страсті Христові», «Страшний суд» або «Воздвиження Чесного Хреста Господнього» в техніці жовткової темпері.	0	44	60
Тема 4. Творча робота: інтерпретація іконографічного сюжету із складною багатофігурною композицією. Матеріали і формат : за вибором студента.	0	42	60

І курс II семестр

Тематика курсу			
Тема	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота
Змістовий модуль 2.			
Сучасне сакральне мистецтво в Україні.			
Тема 1. Сучасний розвиток сакрального мистецтва в Україні.	2	0	20
Тема2. Традиційні та новаторські мотиви в іконописних творах Галичини кінця XX- початку XXI століття.	2	0	20
Тема 3. Авторська інтерпретація іконографічного сюжету за	0	56	80

вибором студента.			
-------------------	--	--	--

II курс III семестр

Тематика курсу			
Тема	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота
Змістовий модуль 3.			
Іконостас в українському сакральному мистецтві.			
Тема 1. Формування та структура українського іконостасу.	2	0	10
Тема 2. Іконографічні особливості намісних ікон та біблійних сюжетів іконостасу.	2	0	10
Тема 3. Підсумкова творча робота на сакральну тематику.	0	26	40

1.2 Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Особливості іконографії храмових ікон в контексті українського малярства.	2
2	Іконографія іконописних сюжетів : «Страсті Христові», «Страшний суд».	2
3	Сучасний розвиток сакрального мистецтва в Україні.	2

4	Традиційні та новаторські мотиви в іконописних творах Галичини кінця XX- початку XXI століття.	2
5	Формування та структура українського іконостасу.	2
6	Іконографічні особливості намісних ікон та біблійних сюжетів іконостасу.	2
	Разом	12

1.3 Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Копія української ікони із складною багатсюжетною композицією : «Страсті Христові», «Страшний суд» в техніці жовткової темпері.	44
2	Творча робота: інтерпретація іконографічного сюжету із складною багатофігурною композицією. Матеріали і формат : за вибором студента.	42
3	Авторська інтерпретація іконографічного сюжету за вибором студента.	56
4	Підсумкова творча робота на сакральну тематику.	26
	Разом	168

1.4 Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
-------	------------	-----------------

1	Особливості іконографії храмових ікон в контексті українського малярства.	30
2	Іконографія іконописних сюжетів : «Страсті Христові», «Страшний суд».	30
3	Копія української ікони із складною багатосюжетною композицією : «Страсті Христові», «Страшний суд» в техніці жовткової темпері.	60
4	Творча робота: інтерпретація іконографічного сюжету із складною багатофігурною композицією. Матеріали і формат : за вибором студента.	60
5	Сучасний розвиток сакрального мистецтва в Україні.	20
6	Традиційні та новаторські мотиви в іконописних творах Галичини кінця ХХ- початку ХХІ століття.	20
7	Авторська інтерпретація іконографічного сюжету за вибором студента.	80
8	Формування та структура українського іконостасу.	10
9	Іконографічні особливості намісних ікон та біблійних сюжетів іконостасу.	10
10	Підсумкова творча робота на сакральну тематику.	40
	Разом	360

2. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПРОВЕДЕННЯ АУДИТОРНИХ ЗАНЯТЬ ТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРАНТІВ.

Змістовий модуль 1. Багатофігурні іконографічні сюжети.

Короткий зміст лекційного курсу.

Лекція 1. Особливості іконографії храмових ікон в контексті українського малярства.

Храмові ікони – розташування в іконостасі та особливість місцевого почитання. Храмові ікони розміщувалися в намісному ряді іконостасу поруч з іконами Ісуса Христа та Богородиці. Ікона Христа Спасителя поміщалася між Царськими воротами та південними дияконськими дверима, а храмова ікона повинна була стояти з іншого боку південних дияконських дверей. Якщо південних дияконських дверей не було, то храмова ікона розміщувалася безпосередньо біля ікони Ісуса Христа. Таким чином, ікони Христа Спасителя і храмова розташовувалися з правого боку іконостасу. Такі ікони мають дуже широку тематику, бо храми бувають посвячені різним празникам і різним святим.

Ікона Святої Трійці та Зіслання Святого Духа як храмові празники для однойменних церков в українському мистецтві Західної України XVI - поч. XVII. Іконографія сюжетів Воскресіння та Зішестя в ад : стилістичні особливості, символіка та найвизначніші пам'ятки. Іконографічні та стилістичні особливості храмових ікон інших Господських празників. Ікони Воздвиження Чесного Христа, Різдва Христового і Собору Богородиці: тематична близькість празників та іконографія. Ікони інших Богородичних празників на честь яких посвячувалися українські церкви. Храмові ікони різних святих : архістратиґа Михаїла та Івана Предтечі. Ікони святих апостолів та святителів для однойменних церков : іконографія та найвизначніші пам'ятки.

Лекція 2. Іконографія іконописних сюжетів : «Страсті Христові», «Страшний суд».

Ікони Страстей Христових та Страшного суду : особливості формату сюжетів та розташування у храмі. Композиційне розміщення сцен в іконі

Страстей Христових : великий середник з Розп'яттям та клейма із страстями. Иконографія та стилістика сюжетних клейм у найвизначніших пам'ятках Страстей Господніх.

Нестала кількість сюжетів Страстей Христових. 14 «стацій» католицької традиції та вшанування їх у богослужінні під назвою Хресна дорога. Найбільш поширені сцени в українських іконах Страстей Христових XV-XVII ст., кількість яких становила від 17 до 38: «В'їзд до Єрусалима», «Тайна Вечеря», «Умивання ніг», «Молитва в Гефсиманії», «Зрада Юди», Христос перед Кайяфою», «Христос перед Пилатом», «Бичування», «Наруга», «Несіння Христа», «Розп'яття», «Зняття з хреста», «Покладення до гробу», «Воскресіння». Нерідко додаються сцени «Воскресіння Лазаря», «Розпинання на хресті», «Юда повертає тридцять срібняків» та ін..

Ікони Страшного Суду : формат та розташування у церкві. Страшний суд – найбільша розповідна ікона, що виражає християнське вірування про друге пришестя Христа і справедливий суд. Найскладніша іконографія сюжету : 5-7 реєстрів та численні групи святих, ангелів, праведників, грішників та ін. Розвиток іконографії Страшного Суду з однієї сторони на основі візантійського канону, а з іншого - на творчій уяві маляра. Унікальність і самобутність українського іконо малярства. Сенс іконографічної композиції для вірних - нагадування про Суд Божий та минуність земного життя.

Методичні рекомендації до практичних занять.

Тема 1. Копія української ікони із складною багатосюжетною композицією : «Страсті Христові», «Страшний суд» в техніці жовткової темпері.

Техніка виконання : жовткова темпера.

Формат : 60 см по більшій стороні.

Поетапність виконання роботи.

1. Опрацювання ілюстративного матеріалу.
2. Підготовка основи для ікони : проклейка дошки та ґрунтування левкасом, шліфування.
3. Виготовлення рисунку обраної ікони для копіювання.
4. Перенесення рисунку іконописного сюжету на дошку.
5. Золочення тла та німбів ікони.
5. Наведення контуру зображення.
6. Заливання кольорових площин.
7. Поетапне опрацювання деталей.
8. Моделювання ликів святих та частин тіла, одягу та ін..

Тема 2. Творча робота: інтерпретація іконографічного сюжету із складною багатофігурною композицією.

Техніка виконання : жовткова темпера або акриловий живопис на дощі.

Формат : 60 см по більшій стороні.

Поетапність виконання роботи.

1. Вибір іконографічного сюжету для творчої роботи.
2. Ескізування. Пошук композиції.
3. Пошук композиції в кольорі.
4. Виготовлення картону – рисунку іконографічного сюжету в натуральну величину.
5. Підготовка основи для ікони : проклейка дошки та ґрунтування левкасом, шліфування.
6. Перенесення рисунку іконописного сюжету на дошку.
7. Золочення тла та німбів ікони.

8. Наведення контуру зображення.
9. Заливання кольорових площин.
10. Поетапне опрацювання деталей.
11. Моделювання ликів святих та частин тіла, одягу та ін..

Методичні рекомендації до самостійної роботи.

Тема 1. Особливості іконографії храмових ікон в контексті українського малярства.

Завдання :

1. Опрацювати рекомендовану літературу.
2. Переглянути інтернет-джерела, зібрати інформацію про храмові ікони в українському сакральному мистецтві XV-XVIII ст..
3. Написати реферат на тему : «Особливості іконографії храмових ікон в контексті українського малярства».

Тема 2. Іконографія іконописних сюжетів : «Страсті Христові», «Страшний суд».

Завдання :

1. Проаналізувати рекомендовану літературу.
2. Опрацювати інтернет-ресурси на задану тему.
3. Підготувати презентацію на тему : «Іконографія іконописних сюжетів: «Страсті Христові», «Страшний суд».

Тема 3. Копія української ікони із складною багатосюжетною композицією : «Страсті Христові», «Страшний суд» або «Воздвиження Чесного Хреста Господнього» в техніці жовткової темпері.

Завдання :

1. Опрацювати рекомендовану літературу.
2. Зібрати ілюстративний матеріал.
3. Визначитися з іконографічною композицією для копіювання.

Тема 4. Творча робота: інтерпретація іконографічного сюжету із складною багатофігурною композицією. Матеріали і формат : за вибором студента.

Завдання :

1. Ознайомитися з творчістю сучасних художників іконописців.
2. Зібрати ілюстративний матеріал.
3. Виконати ряд ескізів на обрану тему.

Змістовий модуль 2. Сучасне сакральне мистецтво в Україні.

Короткий зміст лекційного курсу.

Тема 1. Сучасний розвиток сакрального мистецтва в Україні.

Після закінчення періоду примусової атеїзації в радянські роки в Україні розпочалося відродження сакрального мистецтва.

Звернення українських художників до традицій «школи Бойчука». Новий стиль монументального живопису - поєднання особливостей візантійських фресок і традицій народного українського іконопису.

Творчість Івана-Валентина Задорожного та його звернення до давніх традицій іконопису. Свідоме повернення митця до перетлумачення іконописних форм і народного живопису. Творчість Любов Міненко і Валерія Франчука та ін. художників.

Власний неповторний художній стиль у творчості Юрія Новосільського. Поєднання у своєму малярстві дві філософії — західної і східної, дві культури — польської та української. Заглиблення сучасного художника у візантійську традицію.

Активний розвиток сакрального мистецтва в Україні. Два мистецькі осередки : кафедра сакрального мистецтва Львівської національної академії

мистецтв, заснована у 1995 році професором Романом Василюком та клас храмового малярства Миколи Стороженка при Національній академії образотворчого мистецтва та архітектури.

Широта мистецького кругозору, багатоплановість осмислення та образного втілення теми у творчості Миколи Стороженка. Майстерне володіння технічними засобами, досконале знання їхніх технологічних особливостей у монументальному живописі творчої майстерні М. Сороженка.

Створення та розвиток Української спілки іконописців. Організація виставок та міжнародних пленерів, відкриття Галереї сучасного сакрального мистецтва Iconart у Львові.

Тема2. Традиційні та новаторські мотиви в іконописних творах Галичини кінця ХХ- початку ХХІ століття.

Розвиток іконопису у контексті модерністських традицій. Новаторство в іконописі – надзвичайно важливий критерій.

Індивідуалізація художньої мови та образна структура творів у творчості іконописців Галичини : Р. Василюка, С. Владики, Д. Гордіци, І. Зілінко, І. Крип'якевич-Димид, К. Маркович, Л. Медвідь, У. Томкевич, Л. Яцків та ін..

Мотиви та образи «народної ікони» в іконописних інтерпретаціях. Спрощено-наївне трактування сакральних образів і сюжетів у творчості художників: Т. Думан, Р. Зілінко, Б. Івашківа, О. Лозинського, У. Нищук, Л. Скопа та ін..

Іконописна традиція та нецерковна репрезентація ікони. Сакральні твори, які не є предметами культу, а розглядаються як твори мистецтва. Запозичення з модерністичних практик нетипових для канонічного іконопису

методів і прийомів. Творчість М.Бідняка, А.Винничок, І.Демчук, М.Криstopчук, Х.Максимович, О.Мельничук, Н.Сацик Л.Яцків та ін..

Методичні рекомендації до практичних занять.

Тема 3. Авторська інтерпретація іконографічного сюжету за вибором студента.

Техніка виконання і розмір твору : за вибором студента.

Поетапність виконання роботи.

1. Вибір іконографічного сюжету для авторської інтерпретації.
2. Ескізування. Пошук композиції.
3. Пошук композиції в кольорі.
4. Виготовлення картону – рисунку іконографічного сюжету в натуральну величину.
5. Підготовка основи для ікони.
6. Перенесення рисунку іконописного сюжету на основу.
7. Наведення контуру зображення.
8. Перекривання кольорових площин.
9. Поетапне опрацювання деталей.
10. Моделювання ликів святих та частин тіла, одягу та ін..

Методичні рекомендації до самостійної роботи.

Тема 1. Сучасний розвиток сакрального мистецтва в Україні.

Завдання:

1. Проаналізувати рекомендовану літературу.
2. Ознайомитися з творчістю сучасних іконописців Західної України.
3. Підготувати реферат на тему : «Сучасний розвиток сакрального мистецтва в Україні».

Тема2. Традиційні та новаторські мотиви в іконописних творах Галичини кінця ХХ - початку ХХІ століття.

Завдання:

1. Дослідити творчий доробок іконописців кінця ХХ - початку ХХІ ст.
2. Виконати презентацію на тему : «Сакральне мистецтво Галичини початку ХХІ ст.».

Тема 3. Авторська інтерпретація іконографічного сюжету за вибором студента.

Завдання:

1. Проаналізувати іконографічні твори сучасних художників.
2. Зробити ряд замальовок на обрану тему.

Змістовий модуль 3. Іконостас в українському сакральному мистецтві.

Короткий зміст лекційного курсу.

Тема 1. Формування та структура українського іконостасу.

Іконостас (іконостав, грец. - образ і місце) – перегородка, що підтримує ікони у храмі східного (візантійського) обряду, яка відокремлює вівтар від центральної частини церкви.

Формування іконостасу у Візантії у в ІХ – Х століттях.

Розвиток українського іконостасу.

Іконостаси в храмах Київської Русі – встановлення ікон на тяглах – горизонтальних лиштвах. Перші іконостаси низенькі – іконостас у церкві Софії Київської, у Кирилівському монастирі у Києві.

Фрагменти найдавніших іконостасів церков України збереглися з кінця XV-XVI ст.. – Винники біля Жовкви, Радуж, Домажир.

Вже з XVI ст. Іконостас складався з 3-4 рядів ікон без рам, встановлених на горизонтальних траверсах, конструкція яких виводилася з тябел.

Перші повністю збережені українські іконостаси датуються лише початком XVII століття (П'ятницький та Успенський іконостаси у Львові, іконостас церкви Преображення в Любліні, Святодухівський іконостас в Рогатині).

Структура найдавніших українських іконостасів. У XIV столітті складався з намісного ряду, празникового ряду і ряду Моління. Наприкінці XVI століття на Україні було сформовано чотирирядовий іконостас з пророчим рядом, якій ліг в основу українського високого іконостаса

Тема2. Іконографічні особливості намісних ікон та біблійних сюжетів іконостасу.

У XIV-XV століттях в намісному ряді могло бути щонайменше 3-4 ікони (найчастіше — це св. Миколай, Богородиця, Христос, храмова ікона), а у вівтарній перегородці існувало лише двоє дверей — північні і центральні (царські, або райські).

У центрі празникового ряду розміщувалась ікона Тайної Вечері. здебільшого празникові ікони розташовувались згідно з літургійним календарем. Літургійний рік розпочинається у вересні, тому першим йшло свято Різдва Богородиці, а останнім — Успіння, оскільки його відзначали в серпні, останньому місяці літургійного року.

До традиційного українського празникового ряду належать такі сюжети: Різдво Пресвятої Богородиці, Введення в Храм Пресвятої Богородиці, Різдво Господнє, Богоявлення (Хрещення в Йордані), Стрітєння Господнє, Благовіщення Пресвятої Богородиці, В'їзд до Єрусалиму, Зішестя в

Ад, Вознесіння Господнє, Зіслання Святого Духа, Преображення Господнє, Успіння Пресвятої Богородиці. Подекуди у розширених версіях празникових рядів українських іконостасів ще зустрічаються такі сцени, як Покров Пресвятої Богородиці, Воздвиження Чесного Хреста, Старозавітня Трійця, Воскресіння Лазаря.

Методичні рекомендації до практичних занять.

Тема 3. Підсумкова творча робота на сакральну тематику.

Техніка виконання і розмір твору : за вибором студента.

Поетапність виконання роботи.

1. Вибір іконографічного сюжету для авторської інтерпретації.
2. Ескізування. Пошук композиції.
3. Пошук композиції в кольорі.
4. Виготовлення картону – рисунку іконографічного сюжету в натуральну величину.
5. Підготовка основи для ікони.
6. Перенесення рисунку іконописного сюжету на основу.
7. Наведення контуру зображення.
8. Перекривання кольорових площин.
9. Поетапне опрацювання деталей.
10. Моделювання ликів святих та частин тіла, одягу та ін..

Методичні рекомендації до самостійної роботи.

Тема 1. Формування та структура українського іконостасу.

Завдання:

1. Проаналізувати рекомендовану літературу.

2. Підготувати термінологічний словник, що характеризує розвиток та структуру українського іконостасу.

Тема 2. Іконографічні особливості намісних ікон та біблійних сюжетів іконостасу.

Завдання:

1. Опрацювати рекомендовану літературу.

2. Підготувати презентацію на тему : «Іконографічні особливості намісних ікон та біблійних сюжетів іконостасу».

Тема 3. Підсумкова творча робота на сакральну тематику.

Завдання:

1. Проаналізувати творчість сучасних іконописців.

2. Виконати ряд іконописних замальовок на обрану тему.

3. ПРОГРАМОВІ ВИМОГИ ДО ЕКЗАМЕНУ

1. Техніка жовткової темпері в українському станковому іконописі XV-XVIII ст.

2. Технологічні якості та особливості жовткової темпері.

3. Приготування фарби на основі яєчної зв'язуючої.

4. Художні матеріали галицьких майстрів XV-XVIII ст.

5. Характеристика пігментів для ікономалярства.

6. Технологічні особливості виготовлення основи для іконопису та ґрунтування.

7. Рельєфне тло ікон : різьблений та накладний орнамент.

8. Технологія золочення в іконописі.

9. Послідовність виконання темперного живопису.

10. Оліотемпера – найпоширеніша технологія малярства в Галичині у XVIII ст..

11. Техніка клейового живопису в українському малярстві XV-XVII ст..
12. Техніка і технологічні особливості акрилового живопису.
13. Олійний живопис в українському малярстві.
14. Малярство на склі.
15. Послідовність виконання ікони на склі.
16. Іконографія Ісуса Христа. Христос Пантократор та Христос Еммануїл.
17. Іконографія Богородиці в українському іконописі.
Типологія.
18. Символіка кольорів в іконописі.
19. Іконографія празникових ікон.
20. Іконографія намісних ікон та інших іконографічних сюжетів.
21. Житійні ікони в українському мистецтві.
22. Іконографія сюжетів «Страшний Суд» і «Страсті Христові».
23. Структура українського іконостасу.
24. Розвиток сучасного сакрального мистецтва.
25. Творчість сучасних іконописців Галичини.

4. ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ СЛОВНИК

1. БОГОРОДИЦЯ ЗНАМЕННЯ – один із варіантів іконографії Оранти, що ґрунтується на важливому пророцтві Ісаї : «Господь дасть вам знака...» (Іс.7,14), представляє Богородицю з піднятими догори руками та образом Христа Еммануїла в круглому медальйоні.

2. БОГОРОДИЦЯ ЗАМИЛУВАННЯ, ГЛИКОФІЛУСА (грец. солодкоцілююча), ЕЛЕУСА (грец. милостива) – один з варіантів типу Богородиці Одигітрії, в якому Богоматір і маленький Ісус ніжно притулились

одне до одного лицями. В окремих варіантах Дитятко тісно обнімає Матір за шию, пустотливо грається.

3.БОГОРОДИЦЯ ОДИГІТРІЯ – (грец. Провідниця) – найпоширеніший тип ікон, що представляє поясне в мафорію зображення Богородиці з благословляючим маленьким Ісусом Христом на руках.

4.ГРУНТ – шар розчину, нанесений на поверхню для підготування основи до живопису.

5.ЕСКІЗ – малюнок або живописний начерк, зроблений нашвидкоруч, тільки щоб «схопити» в основних рисах образотворчу ідею або початкову думку; який передує остаточному варіанту.

6.ІКОНОПИС – християнський станковий сакральний живопис.

7.ІКОНОГРАФІЯ (від гр. eikon – зображення, образ і grapho – пишу, малюю) в образотворчому мистецтві сувора канонічна система зображення біблійних персонажів та сюжетних сцен.

8.ІНТЕРПРЕТАЦІЯ (лат. INTERPRETATIO) – тлумачення будь-чого, зокрема самостійне творче розкриття смислу художнього твору.

9.КАНОН (від гр. kanon – правило, норма) – нормативний зразок; сукупність правил, прийомів, форм діяльності та творчості.

10. КОНТУР (фр. contour) – художньо-виражальний засіб, за допомогою якого створюється силует предмета або його окремої деталі.

11. КОПІЯ (від лат. copia – множинність) – повтор певного художнього твору, виконаного автором або іншим художником. Копія точно відтворює манеру художника, розмір, техніку, колорит, композиційну побуду оригіналу.

12.КОМПОЗИЦІЯ (від лат. compositio – складання, поєднання) – вагоме співвідношення складових художнього твору в різних видах мистецтва.

13.КОМПОНУВАННЯ (лат. compono – складаю) – процес пошуку, переміщення, підпорядковування елементів композиційному цілому.

14.ЛЕВКАС (гр. leukos – білий) – шар ґрунту з суміші гіпсу й крейди, який використовували у візантійському та російському середньовічному живописі.

15.МАНДОРЛА (італ. mandorla – мигдаль) – зображення мигдалевидного сяяння навкруги фігур священних персонажів.

16. МИСТЕЦТВО – одна із форм суспільної свідомості, що відображає в образах реальну дійсність і бере участь у її історичному розвитку; форма суспільної свідомості, особливий вид людської діяльності, що відбиває дійсність у конкретно-чуттєвих образах відповідно до певних естетичних ідеалів. У широкому сенсі мистецтвом називають досконале вміння в якійсь справі, галузі; майстерність.

17.САКРАЛЬНИЙ (від лат. sacer – священний) – такий, що має особливе, підвищене значення; обрядовий, ритуальний; такий, що має стосунок до віри, релігійного культу. Утворює опозиційну пару з поняттям профанний (буденний).

18.ОРАНТА (від лат. orans, родовий відм. orantis – яка молиться, благає) – один із типів зображення Богоматері в молитовній позі – у повний зріст, із розведеними руками догори і повернутими до глядача долонями. Найбільш розповсюджений образ використовується в декоративно-ужитковому та монументальному мистецтві.

19.ТЕМПЕРА (італ. tempera, від temperare – змішувати фарби) – живопис фарбами, для яких зв'язуючою речовиною є емульсії: натуральні (яйце, сік рослини), штучні (водний розчин клею з олією).

20.ТЕХНІКА (від гр. techne – мистецтво, майстерність) – 1) в образотворчому мистецтві загальна сукупність знань, умінь та навичок,

прийомів і методів, необхідних для створення художнього твору (широке значення); 2) індивідуальна манера майстра, його особистісне бачення світу (вузьке значення).

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ТА РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Александрович В. Західноукраїнські малярі XVI століття / В. Александрович. – Львів, 2000.– 310 с.
2. Бендюк М. 150 святинь Великої Волині / М. Бендюк, В. Луц, О. Харват. – Рівне : ВД«Укрпол», 2011. – 223 с.
3. Гелитович М. Ікони Старосамбірщини XIV– XVI століть зі збірки Національного музею у Львові імені Андрея Шептицького/ М.Гелитович. – Львів : Свічадо, 2010. – 240с.
4. Димитрій (Ярема), Патріарх. Іконопис Західної України XVI – поч. XVII ст. / Патріарх Димитрій (Ярема) / наук. ред. М. Гелитович ; упоряд. К. Маркович. – Львів : Друкарські куншти, 2017. – 595, (1) с. : іл.
5. Жолтовський П.М.Український живопис XVII – XVIII ст./ П.М. Жолтовський. – К.: Наук. думка, 1978. – 327 с., іл.
6. Жолтовський П.М. Художнє життя на Україні XVI – XVIII ст. – К.: Наук. думка, 1983. – 179 с., іл.
7. Іванчо І. Ікона та літургія./ Пер. з угорськ. о. Л. Пушкеш. Іванчо Іштван. – Львів: Свічадо, 2009. – 500с.
8. Катрій Юліан. Пізнай свій обряд / Юліан Катрій. – Львів: Свічадо, 2004. – 471 с.
9. Креховецький Я. Богослов'я та духовність ікони / Я. Креховецький. – Львів: Свічадо, 2000. – 184 с.
10. Крип'якевич І. Історія української культури / за загальною редакцією І. Крип'якевича. – 4-те вид., стереотип. – К.: Либідь, 2002. – 656с.

11. Лепяхін В. Ікона та канонічність / Пер. з рос. Т. Тимо. – Львів: Свічадо, 2001.- 288 с.
12. Лубський В.І. Релігієзнавство : Підручник. / В.І. Лубський, В.І. Теремко, М.В. Лубська. – К.: Академвидав, 2003. - 432 с.
13. Новікова К. На перехресті світу і духу. Короткий нарис про сакральний живопис України. – К.: Темпера, 2013.- 328 с. іл..
14. Овсійчук В.А. Класицизм і романтизм в українському мистецтві / В.А. Овсійчук. – К.: Дніпро, 2001. – 444с.
15. Овсійчук В.А. Майстри українського барокко. Жовківський художній осередок/ В.А. Овсійчук. – К. : Наукова думка, 1991. – 400 с.
16. Овсійчук В. Нариси з історії українського мистецтва. Українське мистецтво XIV – першої половини XVII століття / В. Овсійчук. – К.: Мистецтво, 1985. – 176 с.
17. Овсійчук В. Оповідь про ікону / В. Овсійчук, Д. Кривавич. – Львів: Інститут народознавства НАН України, 2000. – 297 с.
18. Овсійчук В. Українське малярство X – XVIII століть. Проблема кольору / В. Овсійчук. – Львів: Інститут народознавства НАН України, 1996. – 480с.
19. Откович В.П. Народна течія в українському живопису XVII – XVIII століть/ АН УРСР. Інститут мистецтвознавства, фольклору та етнографії ім. М.Т.Рильського. Львівське відділення. Відп. Ред.М.І.Моздир / В.П. Откович.- К.: Наукова думка, 1990. – 94 с.
20. Откович В. Українська ікона XIV – XVIII століття /В. Откович В. Пилип'юк. – Львів: Світло і Тінь, 1999. – 97 с.
21. Откович В. Українська народна ікона / Альбом. – Л.: Ліга-Прес; 2010.- 100 с., ілюст.
22. Свенціцька В., Сидор О. Спадщина віків / В.Свенціцька, О.Сидор. – Львів: Каменяр, 1990. – 72 с.

23.Свенціцька В. Світ очима народних майстрів. Українське народне малярство XIII – XX століть /В. Свенціцька, В. Откович – К.: Мистецтво, 1991. – 304 с.

24.Станкевич М. Словник українського сакрального мистецтва / Михайло Станкевич, Софія Боньковська, Роман Василик, Людмила Герус, Ростислав Забашта; В.о. НАН України. Ін-т народознавства; Наук. ред. Михайло Станкевич.– Львів : Ін-т народознавства НАН України, 2006.– 288 с.

25.Степовик Д. Історія української ікони X – XX століть / Д. Степовик. – К.: Либідь, 2008. – 440с.

26.Український іконопис XII-XIX ст. з колекції НХМУ : Альбом / упоряд. Ю. Литвинець ; авт. ст. Л. Членова. - Хмельницький : Приватна фірма "Галерея" ; К. : ТОВ "Артанія Нова", 2005. - 256 с.: іл.